

Dr. Gerlei Ferenc Kossuth-díjas tudós, kórboncnok főorvos emlékére rendezett tudományos ülésen mint volt munkatárs, hadd emlékezzem dr. Gerlei Ferencre, az orvos-könyvtárosra.

Könyvcentrikus ember volt, életének nagyobbik részét könyvek között élte le. Emlékszem az első találkozásra, amikor 1962-ben a megyei kórház kórbonctanán a könyvtárszobában megismertem kedvenc könyvei és folyóiratai között. Nagy lelkesedéssel vázolta fel előttem és magyarázta az orvosok irodalmi ellátottságának szükségességét és jelentőségét Szabolcs megye szempontjából. Mindig szeretettel emlékezett meg könyvekről, könyvtárosokról.

Már szegedi évei alatt rendszeresen könyvtároskodott. Egyik szegedi élményét említette egyszer: az egyetem Kórbonctani Intézetében könyvtárosi teendőket is ellátott. Az egyik használt kézikönyv annyira megrongálódott, hogy kötészetbe küldte. Egyik reggel hívatta a professzor és kérdezi: hova lett a piroskötésű könyv, mert tegnap kereste és nincs a szokott helyén, pedig az már tíz éve egy helyen áll. Csak nem rendezte át a könyvtárat? Erre ő elővette a szokott helyéről a keresett könyvet, de fekete gerinccel.

Sokat mesélt berlini tanulmányútjáról és az ottani kitűnő könyvtárakról is. Néha ámulatba ejtett hihetetlen memóriájával. Egyszer például telefonon kért, hogy vegyem kézbe a Deutsche Medizinische Wochenschrift 1930. évi évfolyamát és nyissam fel a 231. oldalon, mert van abban egy cikk, s megmondta a szerzőt, valamint azt, hogy a következő oldalon ilyen és ilyen ábra található. És minden a legpontosabban egyezett...

Nagy szorgalommal, szinte askéta módon tanulmányozta az irodalmat, késő éjszakáig olvasott, évtizedeken keresztül jegyzetelt regiszteres füzeteibe, a „Gerlei-fóliánsokba”. Évtizedekre visszamenően pontosan emlékezett cikkekre, dol-

gozatokra. Emlékezetből idézett egy-egy témával kapcsolatban 5-6 irodalmi adatot is. Regiszteres füzeteivel a kórház „dokumentátora” volt. Sok esetben kérdés nélkül tájékoztatta kollégáit az őket érdeklő témakör legfrissebb irodalmáról. Rendszeresen olvasta a könyvtárba érkező összes folyóiratot, de még a közlönyöket, a közlekedési és MÁV-közleményeket, szépirodalmat, egyházi újságokat és politikai lapokat is.

ánytalanul sorakoznak a folyóiratok a polcokon. Sokat küzdött a könyvtár fejlesztéséért, nem egyszer harcolt ki póthitelt a könyvtári költségvetés bővítésére.

Szigorú mértéket állított önmagának, de másoktól is megkövetelte a pontosságot. Az orvosi irodalom fontosságát orvos-etikai szemszögből nézte és hangoztatta, hogy a pontatlan irodalmi adatokkal közölt közlemény annyit sem érdekel, hogy kézbe vegyék.

Gerlei Ferenc, a könyvtáros

Mérhetetlen tudásszomj gyűlt meg abban a törékeny kis emberben. Évtizedeken keresztül ő látta el a könyvtárosi munkát a nyíregyházi megyei kórház könyvtárában, végezte a könyvek, folyóiratok beszerzését, kötetését. A könyvtár neki köszönheti gazdag választékú állományának magvát mind könyvekben, mind folyóiratokban. A háború utáni nehéz időkben külföldi kapcsolatai révén juttatta a könyvtárat olyan külföldi irodalomhoz, amelyhez deviza hiányában nagyobb könyvtárak sem juthattak. Széles körű levelezésének eredménye, hogy a könyvtárban szinte hi-

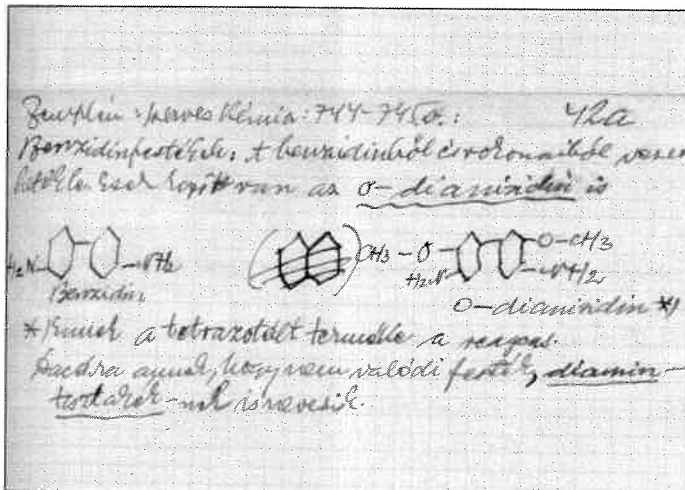
A pontosságra mindig tökéletesen vigyázott, harcolt a felületesség ellen a munkában és a mindennapi életben egyaránt. „A mi munkánkban nem mindegy, hogy alárom-e valakinek a halálos ítéletét vagy nem” – szokta mondani, ha munkaterületén felületességet, lazaságot fedezett fel. A nyomtatott könyvekben, folyóiratok szövegében felfedezett hibákat minden esetben kijavította, s nem hagyta annyiban, hanem nagyon sok esetben megírta a szerkesztőnek, kiadónak. Sokszor csengett a telefon a könyvtárban és információt kértek személynevek helyesírásával kapcsolatban. Emlékszem, egy

amerikai pathológiai lapban láttam a bejegyzést: „Ó, mily tájékozatlanok ezek az amik. Nem tudják, hogy Wiedemann bécsi prof két n-nel írja a nevét”. A magyar orvosi nyelv helyesírásával és szépségével nyelvésztileg foglalkozott. Erről kiadott leletei tanúskodnak világos, szabatos, félreérthetetlen mondataikkal.

Könyvszeretete abban is megnyilvánult, hogy tekintélyes magánkönyvtárat gyűjtött. Nagy figyelemmel kísérte az új könyvtermést, s a számára érdekes hazai és külföldi szakirodalmat regiszteres füzeteibe is bejegyezte. Amikor aktív könyvtárossága megszakadt, és függetlenített könyvtáros vette át a könyvtárat, mint orvostanácsadó hasznosította nagy tudását és tapasztalatait a könyvtár fejlődése érdekében. Amikor könyvtárról volt szó, félretett minden mást, és örömmel segített hasznos tanácsaival, személyes kapcsolataival, hangoztatva: „anyagilag alap nélkül nincs könyvtár” – „a könyvtárról nemcsak beszélni kell, hanem mindent meg kell tennünk, hogy az kellőképpen fejlődhessen”.

Gerlei nemcsak az orvosi irodalom lelkes tanulmányozója, de lelkes művelője is volt. Erről tanúskodik 67 tudományos közleménye, amit pályakezdésétől haláláig írt. Nem élvezhette a gondtalan öregkort, aktív munka közben érte a szívinfarktus, amiről olyan sok közleménye jelent meg életében. Nem teljesülhetett vágya, hogy az évek hosszú során összegyűjtött ritka kórképeit összegezhesse, leírhasssa.

Ma már emlékét, emberiségét, szellemi hagyatékát a nevével elnevezett könyvtár őrzi. A könyvpantheonban a tanár urat idézik a harmonikusan rendezett könyvsorok és a bennük rejlő tudás. Ha valaki nem ismerte őt, kedvenc József Attila-idézete mindennél jobban megvilágítja munkásságát, életét: „Dolgozni csak pontosan szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes”.

„Gerlei-fóliáns”